

Модернізація фінансово-кредитної системи: досвід та перспективи

УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ ТА НАПРЯМИ ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

Шилов Д.С.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля,
м. Сєвєродонецьк, Україна

Одним із найважливіших елементів інфраструктури економіки країни є комерційні банки. Вони відіграють вирішальну роль у забезпеченні взаємозв'язку між виробниками продукції та її споживачами, здійснюючи розрахунки між ними, залучають як плату тимчасові вільні кошти юридичних і фізичних осіб, надають кредитні ресурси в позику, виконують багато інших операцій та послуг. Сучасні кризові зміни, що відбуваються в економічному середовищі, негативно впливають на розвиток банківського сектора. Це вносить у діяльність банків нові проблеми, розв'язання яких багато в чому залежить від рівня якості управління активами банку.

Метою дослідження є визначення основних факторів, що впливають на управління активами, виділення принципів управління активами, визначення завдань ефективного управління банківськими активами.

Управління активами — це основний процес, у межах якого банки планують і реалізують свої прибутки та контролюють притаманні їхній діяльності ризики. Проблеми управління активами мають комплексний характер, оскільки необхідно враховувати велику кількість чинників, які стосуються багатьох напрямів діяльності.

Ці чинники можна згрупувати за декількома напрямками:

1. Дестабілізуючі чинники: загальний стан економіки та доступ до кредитних ресурсів, загальний стан банківської системи, валютно-курсова політика; динаміка доходів громадян, що значною мірою буде залежати від економічної ситуації в країні; розвиток ситуації на ринках альтернативного інвестування для громадян (фондовий, нерухомості, валютний). Фінансово-економічна та політична криза в Україні призвела до значного зниження кредитних рейтингів вітчизняних банків, а, отже, до неможливості залучення ними дешевих кредитних ресурсів закордонних банків. Девальвація гривні, недовіра населення, вихід українських банків з АР Крим, значне зменшення обсягу клієнтської бази (особливо в Донецькій та Луганській областях), призводить до значного відтоку строкового ресурсу: з початку року 2014 року обсяг високоліквідних активів зменшився на 3,76% (6,08 млрд. грн.) [1].

2. До основних чинників, які визначають ризиковість діяльності вітчизняних банків, слід віднести: якість робочих активів, а також зниження ліквідності банківських активів у зв'язку з низьким платоспроможним попитом; низьку довіру клієнтів, нестабільну постійну частину пасивів, які виступають вагомими чинниками, що характеризують схильність банківської системи до ризику ліквідності [2].

3. Проблема з поверненням зовнішніх запозичень, які активно залучалися банками у попередні роки. Протягом 2014 року обсяг простроченої заборгованості збільшився на 93,59% (65,68 млрд. грн.) та станом на 01.01.2015 р. складає 135 858 млн грн., що відповідає 13,5% клієнтського кредитного портфеля[1].

4. Низькій рівень капітальної бази банків та якості їхніх ресурсів. З огляду на ліквідацію окремих банківських установ та збиткову діяльність, обсяг власного капіталу банків протягом 2014 року зменшився на 44,58 млрд. грн. та станом на 01.01.2015 р. складає 148 023 млн грн. Адекватність регулятивного капіталу станом на 01.01.2015 р. складає 15,6%, що перевищує з достатнім запасом мінімальне допустиме значення (10%). За 2014 рік загальні активи банків України у гривневому еквіваленті зросли на 8.0% (за 2013 рік – на 11.1%) – до 1 520.8 млрд. грн. за рахунок зростання активів в іноземній валюті на 32.7%[1].

Оскільки управління активами знаходиться на стику чотирьох ключових напрямків діяльності – кредитної, депозитної, інвестиційної та торговельної, кожна з них відбивається на структурі балансу і потенціалі прибутковості активів.

Основними принципами підвищення ефективності управління активами повинні стати [3]:

- забезпечення доцільної структури активів;
- диверсифікація кредитних та інвестиційних операцій;
- моніторинг ризиків та своєчасне створення резервів під них;
- забезпечення дохідності активів на належному рівні.

Традиційними методами управління активами банків є [3]:

інтегроване управління, що забезпечує максимізацію прибутку– при належному рівні ризику;

поділ джерел фінансування – встановлення відповідності між– конкретними видами таких джерел та напрямками використання ресурсного потенціалу (кошти, залучені із стабільних джерел повинні трансформуватись у довгострокові кредити, або придбання облігацій, всі інші – в короткострокові кредити);

управління ліквідністю – визначення потреби у ліквідних– коштах.

Основними завданнями підвищення ефективності управління банківськими активами на сучасному етапі є:

управління короткостроковою та довгостроковою ліквідністю банку;

підтримка і підвищення рентабельності банку;

управління достатністю та структурою капіталу, витратами банку, якістю активів;

стабілізація або збільшення ринкової вартості банку.

Таким чином, метою ефективного управління активами є запобігання або виправлення дисбалансу та захист від ризиків банківської діяльності шляхом структури активів і рентабельності.

Література

1. НРА «Рюрік». Аналітичний огляд банківської системи України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.rurik.com.ua](http://www.rurik.com.ua)
2. Зверяков О. М. Методологічні основи управління фінансовою стійкістю банківських установ / О. М. Зверяков // Актуальні проблеми економіки. - 2012. - № 10. - С. 175-182. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ape_2012_10_26.pdf.
3. Коробчук Т. І. Проблеми забезпечення підвищення ефективності управління банківськими активами / Т. І. Коробчук // Економічні науки. Серія : Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(5). - С. 104-111. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10\(5\)_16.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecnof_2013_10(5)_16.pdf)